

Wybrane streszczenia prac z publikacji „Życie i Dzieło Alberta Schweitzera Inspiracją dla Współczesnej Bioetyki”:

Prof. Henryk Gaertner

Albert Schweitzer w Polsce

Odległość Lambaréné od Polski, długotrwałe i różnorodne trudności polityczne i społeczno-gospodarcze, w tym powojenne przeszkody w kontaktach „Wschód-Zachód”, tłumaczą późne i ograniczone przenikanie myśli i dzieł Schweitzera przez słyną „żelazną kurtynę”. Niniejszy tekst prezentuje historię myśli schweitzerowskiej w Polsce. Za najważniejsze wydarzenia dla polskich miłośników Alberta Schweitzera uznaje się założenie Ogólnopolskiej Sekcji Schweitzerowską w 1975, następnie przekształcenie jej w 1985 roku w samodzielne Polskie Towarzystwo Schweitzerowskie. W 1998 roku problematykę schweitzerowską podjęła też Światowa Akademia Medycyny im. Alberta Schweitzera w Warszawie, powołana przez profesora Kazimierza Imielińskiego na bazie Polskiej Akademii Medycyny. Dziś z wielkim uznaniem podkreśla się rolę Poznania, z takimi pracownikami polskiej nauki jak Jacek Romankow z Uniwersytetu Przyrodniczego, czy też dr Bogusław Stelcer wraz ze współpracownikami z Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu.

Hans – Peter Reichardt

Albert Schweitzer w USA

Autor przypomina kontakty Schweitzera z USA. Podczas II Wojny Światowej powstała w 1940 roku Fundacja im. Alberta Schweitzera rozpoczęła finansowe wsparcie szpitala w dżungli Lambaréné, pozbawionego pomocy krajów europejskich. Mimo początkowych zastrzeżeń wobec USA, 74-letni Schweitzer odwiedził je w 1949 roku, jako wykładowca na jubileusz dwustulecia urodzin Goethego w Aspen (Colorado). Jego wizyty w innych miastach amerykańskich, osobiste i towarzyskie znajomości doprowadziły do dalszego duchowego i materialnego poparcia dla myśli i dzieła Schweitzera.

Stanisław Antczak

Czarna Afryka w czasach Alberta Schweitzera (1913-1965)

Tekst opisuje sytuację ekonomiczno-polityczną w Afryce w czasach Alberta Schweitzera. W latach 1913-1965 w Czarnej Afryce przypadł okres apogeum epoki kolonialnej i jej upadku. W latach osiemdziesiątych XIX wieku mocarstwa europejskie dokonały podboju i podziału Afryki, na długie lata określając reguły funkcjonowania

narodów i społeczności lokalnych. Rządy europejskie w Afryce przyczyniły się do wielu nieszczęść wśród miejscowej ludności, między innymi wzrostu umieralności Afrykanów na śpiączkę, wyniszczenia kultur, czy też alkoholizmu. Rządy kolonialne przyniosły miejscowym społecznościom jednak także pewne korzyści: zbudowano sieć kolejową, propagowano nowoczesne metody gospodarowania w rolnictwie i hodowli bydła, położono podstawy pod rozwój szkolnictwa. Pod rządami kolonialnymi przetrwało wiele tradycyjnych instytucji afrykańskich – model rodziny oparty na zasadzie wspólnotowej, czy uprawianie czarnej magii. Do zaniku wielu miejscowych tradycji przyczyniła się gwałtowna urbanizacja po II wojnie światowej. Wojna spowodowała także zanik prestiżu mocarstw europejskich i upadek imperiów kolonialnych, prowadząc państwa afrykańskich do niepodległości.

Bogusław Stelcer

Etyka czci dla życia i filozofia opieki hospicyjnej

Albert Schweitzer sformułował system etyczny czci dla życia. Pragnął zarazem żyć według niego, by wskazać jego praktyczny i do głębi ludzki wymiar. Rozwinięcie etyki czci dla życia pociąga konieczność przemyślenia stosunku do siebie i otaczającego świata. Schweitzer niejednokrotnie okazywał głęboką wrażliwość na ból i cierpienie, walce, z którymi poświęcił swe życie. Hospicjum jako dom dla chorych, umierających jest miejscem przepełnionym głęboką zadumą nad sensem życia. Ruch hospicyjny kroczący drogą łagodzenia cierpień domaga się uszanowania godności człowieka do kresu jego życia.

Wojciech Strzelecki

Myśl i Dzieło Alberta Schweitzera w świetle koncepcji opieki i pomocy

Albert Schweitzer należy do postaci, które wywarły znamieny wpływ na rozwój myśli humanistycznej, swoich czasów, jak i myśli współczesnej. Z jednej strony - przez nielicznych - wciąż przypominany i cytowany, przez wielu autorów odkrywany na nowo, z drugiej przez większość nieznan, czy zapomniany. Nie da się ukryć, iż Wielki Doktor jest jednym z głównych bohaterów rozwoju myśli humanistycznej. Myśli Schweitzera odnaleźć można we współczesnych koncepcjach opieki pomocy. Zarówno w swoich książkach, jak i w pracy na rzecz ludzi podkreślał znaczenie etyki czci dla życia, wprowadzał elementy opieki nad umierającymi, obserwował i podkreślał znaczenie czynników psychologicznych w procesie leczenia, potrzebę wykorzystania i rozwijania umiejętności społecznych – takich jak empatia, emocjonalne wsparcie, prawidłowa komunikacja z pacjentem.

Piotr Orlik

Albert Schweitzer wobec obojętności

Albert Schweitzer w wydanym w 1923 roku dziele *Kulturphilosophie* krytycznie ocenia stan kultury europejskiej początku XX wieku. Diagnozowana przez Schweitzera obojętność człowieka nowoczesnego zrekonstruowana została w pięciu aspektach. Na indyferencję składa się: (1) obojętność wobec natury; (2) obojętność wobec tego, co nie dotyczy własnej aktywności zawodowej; (3) obojętność wobec samego siebie; (4) obojętność w relacjach międzyludzkich; (5) obojętność jako rezygnacja z odpowiedzialności za innych na rzecz instytucji.

Działalność i twórczość Schweitzera zinterpretowana została w artykule jako próba przekraczania wskazanych wymiarów obojętności.

Tadeusz Gonet

Problem ocen moralnych w etyce normatywnej

W etyce normatywnej ludzkie czyny oraz ich motywy i skutki mogą być oceniane jako w określonym stopniu moralnie słuszne lub niesłuszne w oparciu o trzy istotnie różniące się między sobą stanowiska aksjologiczne: (1) monizmu; (2) dualizmu; (3) relatywizmu etycznego. Zgodnie z założeniem monizmu etycznego oceny moralne są efektem ujmowania ludzkich czynów oraz ich motywów i skutków przez pryzmat odpowiednich do ich natury wartości etycznych i norm moralnych. Dualizm etyczny zaś zakłada, iż oceny moralne nie powinny odnosić się do czynów oraz ich skutków i motywów jako takich, lecz jedynie do ich aspektów moralnych. Z kolei relatywizm etyczny, uzależniając sens wartości etycznych i ich szczegółowych eksplikacji od takich lub innych potrzeb jednostek i grup ludzkich, rysuje się jako stanowisko w zasadzie amoralne. Za najbardziej racjonalną i etycznie zasadną uznaje autor koncepcję dualizmu etycznego, ponieważ przedmiotem ocen moralnych czyni ona nie "nagie fakty", które – *mutatis mutandis* - ze swej istoty są moralnie neutralne, lecz wyłącznie ich różnorodne aspekty moralne; czyni to zaś w oparciu o odpowiednie uniwersalne wartości etyczne i normy moralne.

Maja Strzelecka

Myśl i dzieło Alberta Schweitzera jako alternatywa dla ideałów ponowoczesności

Artykuł mówi o schweitzerowskiej idei czci dla życia jako alternatywie dla ponowoczesnych wzorców działania. Albert Schweitzer przeciwstawiał się pustce

egzystencjalnej oraz podporządkowywaniu się powszechnie uznanym wzorcom myślenia, narzucanym przez wszelkiego typu organizacje. Proponował drogę myślenia indywidualnego, opartego na głęboko moralnym, humanitarnym przesłaniu- czynienia dobra w stosunku do życia, które -tak, jak i my - chce żyć. Wybór drogi życiowej opartej na poświęceniu jest trudny, rodzi opór otoczenia – nie działamy przecież zgodnie z dobrze znanym, bezpiecznym standardem. Dzisiejsze czasy pokazują, jak sceptycyzm i korzystanie z narzuconych wzorców wpływają na zobojętnienie człowieka, a nawet rozpad tożsamości. Tożsamość ponowoczesna nie rozróżnia dobra i zła, jest schizoidalna, częściowo nawet wirtualna. Życie zgodne z przesłaniem Alberta Schweitzera, kształtowanie siebie oparte na głębokiej refleksji i poświęceniu jest ratunkiem przed dopasowaniem do ponowoczesnych reguł gry.

Marcin Cybulski

Wizerunek Alberta Schweitzera w zbiorach światowej filatelistyki.

Tekst wraz z częścią graficzną prezentuje światowe walory filatelistyczne z kolekcji autora, ukazujące wizerunek i dzieło Alberta Schweitzera. Publikacja stanowi tematyczne podsumowanie ostatnich 60 lat pocztowego kolekcjonerstwa.